

PROP DE VOSALTRES

La família. La pau

Estimats diocesans:

Les dues paraules que encapçalen aquest comentari setmanal ens pertanyen a tots els cristians una gran emoció i un compromís singular. A vegades el calendari va al seu aire i fa coincidir en un mateix dia celebracions diferents, però amb una significació especial. Tots sabeu que el diumenge posterior a Nadal l'Església dedica una jornada a reflexionar sobre la família. En la celebració d'aquest dia experimentem, amb més calidesa que mai, l'alegria i la felicitat de la família quan ens reunim per recordar, per agrair, per conversar al voltant d'una taula amb un fons musical adequat i unes veus infantils que completen la nostra satisfacció vital. I sempre al costat de la família de Natzaret on Jesús neix, creix i es prepara per manifestar al món la seva proposta de salvació i de pau. Per altra banda, la mateixa Església va instituir la Jornada Mundial de la Pau el primer dia de l'any que comença. Va ser als anys seixanta del segle passat a iniciativa del papa sant Pau VI. Com podeu veure són més de sis dècades amb aquesta noble intenció de demanar a Déu per la pau al món. En aquesta ocasió les dues celebracions coincideixen en un mateix diumenge i no vull prescindir-ne de cap per recordar i animar tothom al treball sincer a favor de la família i de la pau.

Comencem per la família. Us en puc dir ben poca cosa, tenint en compte que existeixen grans tractats d'estudiosos sobre la seva situació al llarg de la història i sobre la seva naturalesa —amor entre

un home i una dona, respecte profund, procreació i obertura a la nova vida— encarada a l'educació i al creixement de cadascun dels seus membres. La família és, alhora, una realitat fundada en el matrimoni, que és un sagrament les arrels del qual cal buscar-les en les paraules del mateix Jesús. Admetre el sagrament, la gràcia eficaç del Senyor per a la vida conjugal, és acceptar el disseny diví en qualsevol circumstància temporal i espacial. Comprovem i agraiem la mà de Déu en el desenvolupament de la família, ens deixem guiar per la seva Paraula i confiem que Ell ens acompanyarà en les dificultats presents i futures.

Per als catòlics la institució familiar és bàsica en el nostre ordenament conceptual, religiós i legal. A més del regal de Déu que se'ns ofereix, la família és valorada —en totes les enquestes que es prenen de ser científiques— amb una puntuació extraordinària. Malgrat els intents per part de determinats corrents culturals de qüestionar la família

de sempre i que distribueixen carnets de pertinença a una infinitat de pintoresques i inventades vinculacions amb el propòsit de relativitzar la funció eterna d'estabilitat emocional i social que la mateixa família manté, l'Església persistirà a presentar el sagrament del matrimoni i la família subsegüent com a garantia de l'acció de Déu en la vida que conformen el pare, la mare i els fills.

Us demano que els catòlics no poseu mai en qüestió la naturalesa i la valoració positiva d'aquesta institució on hem nascut i crescut amb amor, respecte i llibertat.

Em queda poc espai per parlar de la pau, malgrat la seva importància i necessària consecució en aquests moments tan dolorosos en moltes regions del planeta. Sembla que l'ésser humà s'obstina en la seva destrucció semblant violència i mort arreu. És colpidor contemplar les imatges de ciutats arrasades i de persones mortes pels carers. Reconec la dificultat de cadascun de nosaltres per col·laborar en la construcció de la pau al món, però almenys hem d'atrevir-nos a demanar a Déu que ens concedeixi una pau duradora per a tothom.

Un consell final: us recomano que llegiu el Missatge que ha escrit el papa Francesc dedicat a aquesta Jornada. És molt esclareidor i compta amb tothom per fer possible la pau.

Amb afecte i benedicció,

† **Salvador Giménez Valls**
Bisbe de Lleida

NOTÍCIES

El Consell Diocesà d'Economia analitza els comptes i el pressupost

El Consell Diocesà d'Economia es va reunir el passat 1 de desembre per analitzar el compte de resultats de l'any 2022, així com el pressupost del Bisbat per al 2023. Entre altres assumptes, es va informar de la incorporació de dues persones a l'estructura laboral, una que reforçarà el departament d'adminis-

tració, i una altra per a la Casa de l'Església.

D'altra banda, el bisbe Salvador va assistir el passat 10 de desembre a la presa de possessió del nou arquebisbe de València, Mons. Enrique Benavent Vidal, que fins ara havia estat el bisbe de la diòcesi de Tortosa.

CERCA DE VOSOTROS

La familia. La paz

Queridos diocesanos:

Las dos palabras que encabezan este comentario semanal nos producen a todos los cristianos una gran emoción y un compromiso singular. A veces el calendario va a su aire y hace coincidir en un mismo día celebraciones distintas pero con una significación especial. Todos sabéis que la Iglesia reflexiona y dedica una jornada a la familia en el domingo posterior a la Navidad. Es ésta una fiesta en la que todos experimentamos, con más calidez si cabe, la alegría y la felicidad de la familia, de nuestra propia familia cuando nos reunimos para recordar, para agradecer, para conversar alrededor de una mesa con un fondo musical adecuado y unas voces infantiles que completan nuestra satisfacción vital. Y todo ello junto a la familia de Nazaret donde Jesús nace, crece y se prepara para manifestar al mundo su propuesta de salvación y de paz. Por otra parte, la misma Iglesia instituyó la Jornada Mundial de la Paz para el primer día del año que comienza. Fue por los años sesenta del pasado siglo por iniciativa del papa san Pablo VI. Como podéis comprobar son más de seis décadas con esa noble intención de pedir a Dios por la paz en todo el mundo. En esta ocasión las dos celebraciones coinciden en un mismo domingo y no quiero prescindir de ninguna de las dos para recordar y animar a todos a un trabajo sincero en favor de la familia y de la paz.

Empezamos por la familia. Es poco lo que puedo decir en estas líneas sabiendo que existen grandes tratados de estudiosos sobre la realidad de la familia a lo largo de la historia y sobre la propia naturaleza (amor entre un hombre y una mujer, profundo respeto, procreación y apertura a la nueva vida) con vistas a la educación y al crecimiento de todos sus miembros. Es al mismo tiempo una realidad fundada en el matrimonio que es un sacramento cuyas raíces hay que buscarlas en las palabras del mismo Jesús. Admitir el sacramento, la gracia eficaz del Señor, para la vida conyugal es aceptar el designio divino en cualquier circunstancia temporal o espacial. Comprobamos y agradecemos la mano de Dios en el desarrollo de la familia, nos dejamos guiar por su Palabra y confiamos en que Él nos acompañará en las dificultades presentes y futuras. Para los católicos la institución familiar es básica en nuestro ordenamiento conceptual, religioso y legal. Además del regalo de Dios que se nos ofrece, es valorada la familia con una puntuación extraordinaria en cualquier encuesta que se precie de científica. A pesar de los intentos por parte de determinadas corrientes culturales de cuestionar la familia de siempre distribuyendo carnets de pertenencia a un sinfín de pintorescas e inventadas vinculaciones con el propósito de relativizar la función eterna de estabilidad emocional y social que la misma familia mantiene, la Iglesia persistirá en presentar el sacramento del matrimonio y la familia subsiguiente como garantía de la acción de Dios en la vida que conforman el padre, la madre y los hijos.

Os pido que los católicos no pongáis nunca en cuestión la naturaleza y la valoración positiva de esta institución en la que hemos nacido y crecido con amor, respeto y libertad.

Poco espacio nos queda para la paz a pesar de su importancia y necesaria consecución en estos momentos tan dolorosos para muchas regiones del planeta. Parece que el ser humano se empeña en su destrucción sembrando violencia y muerte por doquier. Es impresionante contemplar las imágenes de ciudades arrasadas y personas muertas por sus calles. Uno reconoce la dificultad de cada uno de nosotros para colaborar en la construcción de la paz en el mundo. Pero al menos nos atreveremos a pedir a Dios que nos conceda una paz duradera para todos.

Un consejo final: os ruego que leáis el Mensaje que para esta Jornada ha escrito el papa Francisco. Es muy esclarecedor y cuenta con todos para hacer posible la paz.

Con afecto y bendición,

† Salvador Giménez Valls
Obispo de Lleida

Benedicció de les pintures restaurades de les Borges Blanques

El bisbe Salvador va beneir, el passat dia 7 de desembre, les pintures murals restaurades de la Parròquia de l'Assumpció de les Borges Blanques. Obra de l'artista Carme Benet Pelegrí, les pintures són de 1999 i 2000 i havien sofert un important deteriorament a causa de les humitats. L'autora va rebre el reconeixement de la comunitat parroquial i un obsequi de mans de Mn. Josep Solé, com a agraïment a la seva feina, que no ha volgut cobrar.

La benedicció es va fer al final de la Missa de les vuit del vespre, que ja anticipava la festivitat de la Solemnitat de la Immaculada

Concepció, que se celebrava l'endemà. El bisbe Salvador va presi-

dir l'Eucaristia, concelebrada amb Mn. Josep.

Celebració solemne de la Immaculada

L'Acadèmia Mariana de Lleida va celebrar amb solemnitat la diada de la Immaculada Concepció amb una missa presidida pel bisbe Salvador que, a més de la importància litúrgica d'una festa tan important en el ca-

lendarí catòlic, també va tenir els atractius afegits de poder veure i venerar un reliquiari del segle XIX que custodia uns petits fils del que se suposa que va ser un vestit de la Verge Maria. Aquest reliquiari, que va arribar a Lleida al 1894 com a

regal del conseller general de l'Acadèmia Mariana a Amèrica, és una interessant obra d'orfebreria realitzada en fil d'argent i amb ostensori de plata daurada que no es mostrava al públic des de fa 22 anys.

També es van exposar a l'Oratori de la Verge Blanca les més de 2.000 medalles cedides per la Parròquia del Carme que, anteriorment, havia donat el 2009 Maria Dolors Graell de la seva col·lecció personal. Es tracta de peces de diverses advocacions de la Mare de Déu, de sants i relíquies perfectament catalogades i acumulades al llarg de la vida.

Finalitzada la celebració es va fer un acte de reconeixement al Dr. Joan Viñas per la seva tasca al capdavant de l'Acadèmia Mariana durant 10 anys i al claretià pare Jaume Sidera, per la seva aportació a la Junta de l'Acadèmia.

TWITTER DEL PAPA FRANCESC

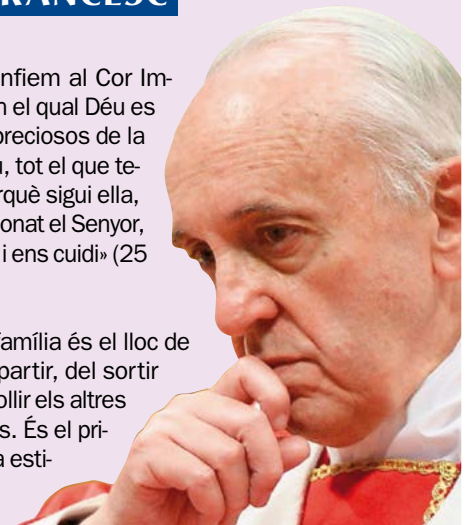

@Pontifex_es: «Mentre el soroll de les armes augmenta, els aliments disminueixen. Per això, no deixem de resar, de jejunar, de socórrer, de treballar perquè les senyes de la pau trobin espai en la jungla dels conflictes» (23 de juny).

@Pontifex_es: «Fa falta una misericòrdia infinita, com la del Sagrat Cor de Crist, per a remeiar tant mal i tant sofriment com veiem que hi ha en la vida dels éssers humans. Encomanem-nos a Ell i encomanem-li el món!» (24 de juny).

@Pontifex_es: «Confiam al Cor Immaculat de Maria, en el qual Déu es reflecteix, els béns preciosos de la fraternitat i de la pau, tot el que tenim i el que som, perquè sigui ella, la Mare que ens ha donat el Senyor, la que ens protegeixi i ens cuidi» (25 de juny).

@Pontifex_es: «La família és el lloc de la trobada, del compartir, del sortir d'un mateix per a acollir els altres i estar al costat d'ells. És el primer lloc on s'aprèn a estimar» (25 de juny).

Intens Cicle de Nadal dels pessebristes

L'Agrupació llerdenca de Pessebristes celebra, un any més, el Nadal amb un cicle ple d'actes i d'exposicions que es va engagar el 8 de desembre i que durarà fins al 15 de gener. Les activitats van començar per la Immaculada Concepció amb el repic de campanes de la Seu Vella i la inauguració del pessebre de l'Agrupació, obra del mestre pessebrista José A. Ferrer.

El diumenge 11 de desembre es va fer la tradicional Missa i be-

nedicció dels «Jesusets», a les 12 del migdia a la Catedral. L'Eucaristia del tercer diumenge d'Advent va ser presidida pel bisbe Salvador i, a continuació, es va inaugurar l'exposició de diorames del mestre pessebrista Francisco Vidal Bleda.

Tot i que el Cicle de Nadal es va inaugurar oficialment amb el pregó de la historiadora Montse Macià a la Paeria el dia 17, les exposicions de pessebres i les activitats s'han succeït al llarg de tot el mes. Entre elles, el dinar de germanor del dia

18 o la pujada del pessebre a Montserrat el dia 24.

Per la seva part, els veïns de Malpartit (al municipi de Torrefarrera, però depenent de la parròquia d'Alpicat) van inaugurar el pessebre que guarnirà la capella durant les festes, i els fidels de la parròquia d'Alpicat van portar el passat 11 de desembre el pessebre al Tossal de la Corona on, després d'uns quilòmetres de caminada d'una setantena de persones, van deixar les figures del naixement.

Recessos d'Advent

El bisbe Salvador va dirigir, el passat dia 11 de desembre, el recés d'Advent a la Capella del Santíssim de la Catedral de Lleida. Acostuma a fer-ho en dos moments de l'any: per l'Advent i per Quaresma. En aquesta ocasió va estar centrat en el Diumenge Gaudete, en l'alegria del temps d'espera del naixement de Jesús.

Per la seva part, una dotzena de joves de Lleida també van compartir el dia 10 una jornada de recés d'Advent a Poblet, on al llarg del dia van reflexionar sobre la paràbola del fill pròdig. Religiosos i religioses de Vida Consagrada de la Diòcesi de Lleida també van participar el dia 3 de desembre del recés d'Advent al Col·legi de la Sagrada Família de Lleida.

REFLEXIONS

La desigualtat social i la fam: la gran tragèdia d'avui

El missatge de la Doctrina social de l'Església és un missatge sempre vigent perquè és un missatge que convida, que invita, que exhorta... I ens convida a la justícia social i a la fraternitat, malgrat la desgràcia i la ignomínia de la guerra, del materialisme, del capitalisme despietat, generant més desigualtat, més precariat, més exclusió dels que més pateixen el drama de la fam al món. La desigualtat, la fam i la pobresa continuen sent els reptes que impedeixen a més de la meitat de la humanitat viure dignament.

Estem convençuts que només des de la nostra trobada amb la realitat de la pobresa podem assolir la saviesa que ens permeti complir amb la nostra missió. Busquem col·laborar en la transformació del nostre món. Aportar creativitat, esperança i compromís concret. A la nostra missió destaca el suport als qui necessiten la nostra mà per deixar de ser invisibles, per a no ser condemnats a l'oblit. Llitem contra la cultura de la indiferència que ens impedeix acabar amb la pobresa, la gana i la desigualtat.

Sembla que s'està imposant la idea que els pobres no són només responsables de la seva condició, sinó que constitueixen una càrrega intolerable per a un sistema econòmic que posa al centre els interessos d'alguns grups privilegiats. Un mercat que ignora els principis ètics crea condicions inhumanes per a moltes persones que ja viuen amb mitjans molt precaris. S'assisteix així a la creació de noves trampes d'indigència i exclusió, produïdes per actors econòmics i financers sense escrúpols, sense sentit humanitari i de responsabilitat social.

Un estil de vida individualista és còmplice en la generació de pobresa i sovint descarrega sobre els pobres la responsabilitat de la seva condició. Però la pobresa no és fruit del destí, sinó conseqüència de l'egoisme. És decisiu donar vida a processos de desenvolupament en què es valorin les capacitats de tots, perquè la complementarietat de les competències i la diversitat de les funcions donin lloc a una participació en comunitat.

Com diu el Papa: «Els voldria demanar que no em preguntin si hi ha pobres, qui són i quants són, perquè temo que aquestes preguntes representin una distracció o el pretext per apartar-se d'una indicació precisa de la consciència i del cor. No he explicat mai els pobres, perquè no es poden explicar: als pobres se'ls abraça, no se'ls explica. Se'ls promou a un desenvolupament humà i sostenible. No són números. Són persones, però més encara, germans i germanes nostres.»

Mn. Eduard Salinas Muñoz

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

2. □ Dilluns (lit. hores: 2a setm.) [1Jo 2,22-28 / SI 97 / Jo 1,19-28]. Sant Basili el Gran (330-379), bisbe de Cesarea de la Capadòcia i sant Gregori Nazianzè (330-390), bisbe de Constantinoble, doctors de l'Església; Mare de Déu, auxili dels cristians.

3. □ Dimarts [1Jo 2,29-3,6 / SI 97 / Jo 1,29-34]. Santíssim Nom de Jesús; sant Anter, papa (grec, 235-236) i màrtir; santa Genoveva (s. V), vg., patrona

de París; sant Fulgenci, bisbe (agustinà).

4. □ Dimecres [1Jo 3,7-10 / SI 97 / Jo 1,35-42]. Sant Rigobert, bisbe; sant Odiló, abat de Cluny (†1048); santa Isabel-Anna Seton, rel. paüla, dels Estats Units; santa Àngela de Foligno, rel. terciària franciscana; santa Genoveva Torres, vg.

5. □ Dijous [1Jo 3,11-21 / SI 99 / Jo 1,43-51]. Sant Telèsfor, papa (grec,

125-136) i màrtir; sant Simeó Estilita (388-459), monjo siríac; santa Emilianna, vg.; sant Joan Nepomucè Newman, bisbe (redemptorista).

6. □ Divendres [Is 60,1-6 / SI 71 / Ef 3,2-3a.5-6 / Mt 2,1-12]. Epifania del Senyor, Diada dels sants Reis o mags d'Orient: Melcior, Gaspar i Baltasar, i també Adoració (dels Reis, o Dora).

7. □ Dissabte [1Jo 3,22-4,6 / SI 2 / Mt 4,12-17.23-25]. Sant Ramon de Pe-

nyafort (†1275), prev. dominicà, del Penedès, patró dels juristes i canonistes; sant Julià de Toledo, bisbe.

8. □ Diumenge vinent, Baptisme del Senyor (litúrgia de les hores: 3a setmana) [Is 42,1-4.6-7 / SI 28 / Fets 10,34-38 / Mt 3,13-17]. Sant Apol·linar, bisbe; sant Severí, abat; santa Gúdula (†712), verge, a Brusselles; sant Pere Tomàs, bisbe (carmelita).

Solemnitat de Santa Maria, Mare de Déu (A)

COMENTARI

«Maria conservava aquests records en el seu cor»

Avui és el primer dia del nou any i no podem oblidar aquest fet en la nostra reunió festiva. Per això la primera lectura ens porta la benedicció del Senyor a tots nosaltres: *Que el Senyor et beneeixi i et guardi, que et faci veure la claror de la seva mirada i s'apiadi de tu... Que el Senyor et doni la pau.* Beneir és invocar la protecció de Déu sobre la nostra vida. Déu vol el millor per nosaltres en aquest any nou. I avui tampoc no podem oblidar la jornada de la pau instituïda per sant Pau VI: el Senyor vol aquesta pau, ell ens la dona; nosaltres l'hem de fer realitat en la nostra vida. Tot això ho vivim en aquest ambient de Nadal: *Els pastors anaren a Betlem i trobaren Maria i Josep amb el nen a la menjadora*: aparentment res d'extraordinari; més aviat molta pobresa: un nen acabat de néixer però que es troba en un estable, que no és precisament el lloc ideal per acollir un nen acabat d'infantar. Però els pastors ho van veure amb ulls de fe; per això *els pastors van contar el que els havien dit d'aquest infant i tothom qui ho sentia es meravellava del que deien els pastors.* Si tothom es meravellava és perquè els pastors havien descobert que aquell nen era el *Salvador, el Messies, el Senyor.* La fe va més enllà de les aparences humanes. I avui és sobretot la solemnitat de la Mare de Déu que és el títol més important de Maria. Per això, l'evangeli subratlla que *Maria conservava aquests records en el seu cor i els meditava.* Aprofundia en el misteri d'aquell infant. També sant Pau en la segona lectura parla del naixement del Fill de Déu, però posa de relleu que és fill d'una dona perquè l'encarnació és ben real: *Quan el temps arribà a la seva plenitud Déu envià el seu Fill, nascut d'una dona, nascut sota la Llei perquè obtinguéssim ja la condició de fills.* El Fill s'ha fet home perquè els homes esdevinguem fills de Déu. Avui recordem amb molt d'agraïment Maria i volem imitar la seva actitud: meditar en el nostre cor la immensitat de l'amor de Déu, la meravella d'un Déu fet home perquè aprenguem nosaltres a ser fills de Déu.

Mn. Jaume Pedrós

▶ Lectura del llibre dels Nombres

(Nm 6,22-27)

En aquells dies, el Senyor digué a Moisès: «Digues a Aharon i als seus fills: “Beneïu el poble d'Israel amb aquestes paraules: ‘Que el Senyor et beneeixi i et guardi, que el Senyor et faci veure la claror de la seva mirada i s'apiadi de tu; que el Senyor giri cap a tu la mirada i et doni la pau.’” Així interposaran el meu nom a favor del poble d'Israel, i jo el beneiré.»

▶ Salm responsorial (66)

R. *Que Déu s'apiadi de nosaltres i ens beneeixi.*

Que Déu s'apiadi de nosaltres i ens beneeixi, / que ens faci veure la claror de la seva mirada. / La terra coneixerà els vostres designis, / i tots els pobles veuran la salvació. R.

Que s'alegrin els pobles i cridin de goig. / Vós regiu el món amb justícia, / regiu les nacions amb rectitud / i guieu els pobles de la terra. R.

Que us lloïn les nacions, Déu nostre, / que us lloïn tots els pobles alhora. / Que Déu ens beneeixi, / i el venerin d'un cap a l'altre de la terra. R.

▶ Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Galàcia (Ga 4,4-7)

Germans, quan el temps arribà a la seva plenitud, Déu envià el seu Fill, nascut d'una dona, nascut sota la Llei, per rescatar els qui vivien sota la Llei, perquè obtinguéssim ja la condició de fills. I la prova que som fills de Déu és que l'Esperit del seu Fill que ell ha enviat crida en els nostres cors: «Abbà, Pare!» Per tant, ja no ets esclau, sinó fill; i si ets fill, també ets hereu, per gràcia de Déu.

▶ Lectura de l'Evangelí segons sant Lluç (Lc 2,16-21)

En aquell temps, els pastors anaren a Betlèhem i trobaren Maria i Josep, amb el nen a la menjadora. Havent-ho vist amb els propis ulls, van contar el que els havien dit d'aquell infant, i tothom qui ho sentia es meravellava del que deien els pastors. Maria conservava aquests records en el seu cor i els meditava. Després els pastors se'n tornaren, glorificant Déu i lloant-lo pel que havien vist i sentit; tot van trobar-ho com els ho havien anunciat.

Passats vuit dies, quan hagueren de circumcidarlo; li posaren el nom de Jesús; era el nom que havia indicat l'àngel abans que el concebés la seva mare.

▶ Lectura del libro de los Números

(Núm 6,22-27)

El Señor habló a Moisés: «Di a Aarón y a sus hijos, esta es la fórmula con la que bendeciréis a los hijos de Israel: “El Señor te bendiga y proteja, ilumine su rostro sobre ti y te conceda su favor. El Señor te muestre su rostro y te conceda la paz”. Así invocarán mi nombre sobre los hijos de Israel y yo los bendeciré.»

▶ Salmo responsorial (66)

R. *Que Dios tenga piedad y nos bendiga.*

Que Dios tenga piedad y nos bendiga, / ilumine su rostro sobre nosotros / conozca la tierra tus caminos, / todos los pueblos tu salvación. R.

Que canten de alegría las naciones, / porque riges el mundo con justicia / y gobiernas las naciones de la tierra. R.

Oh Dios, que te alaben los pueblos, / que todos los pueblos te alaben. / Que Dios nos bendiga; que le teman / todos los confines de la tierra. R.

▶ Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Gálatas (Gál 4,4-7)

Hermanos:

Cuando llegó la plenitud del tiempo, envié Dios a su Hijo, nacido de mujer, nacido bajo la ley, para rescatar a los que estaban bajo la ley, para que recibiéramos la adopción filial. Como sois hijos, Dios envió a nuestros corazones el Espíritu de su Hijo, que clama: “Abba”, Padre!» Así que ya no eres esclavo, sino hijo; y si eres hijo, eres también heredero por la voluntad de Dios.

▶ Lectura del santo Evangelio según san Lucas (Lc 2,16-21)

En aquel tiempo, los pastores fueron corriendo hacia Belén y encontraron a María y a José, y al niño acostado en el pesebre. Al verlo, contaron lo que se les había dicho de aquel niño. Todos los que lo oían se admiraban de lo que les habían dicho los pastores. María, por su parte, conservaba todas estas cosas, meditándolas en su corazón. Y se volvieron los pastores dando gloria y alabanza a Dios por todo lo que habían oído y visto, conforme a lo que se les había dicho.

Cuando se cumplieron los ocho días para circumcidarlo, le pusieron por nombre Jesús, como lo había llamado el ángel antes de su concepción.